

**„Po śladach na polsko-niemieckim pograniczu – stara, nowa, obca mała ojczyzna“
podprojekt 2 w ramach projektu „Zivile Brücken – Mosty społeczne“**

Nowe formy współpracy na rzecz porozumienia interkulturalnego na polsko-niemieckim pograniczu

Program Eberswalde / Zielona Góra (Grünberg) – Skwierzyna (Schwerin a.d. Warthe)

Pierwsze spotkanie 17/18 maja w Eberswalde

Drugie spotkanie 14/15 czerwca 2008 w Zielonej Górze, Bledzewie i Skwierzynie

Tematy: historia miasta – „obca mała ojczyzna“ w Eberswalde, Zielonej Górze, Skwierzynie; strategię działań demokratycznych przeciw antysemityzmowi i wrogości wobec obcych w mieście i regionie.

Spotkanie 17/18 maja w Eberswalde

sobota, 17 maja 2008

11.00	Przyjazd, zakwaterowanie, przejazd do muzeum, posiłek
13.00 - 15.00	Spacer po śródmieściu
Przystanki: kościół Marii Magdaleny, („Judensau“, <i>N.N.</i>);
stara i nowa synagoga, <i>Brigitta Heine</i> , kierownik Muzeum Powiatowego;
budynki mieszkalne i biurowe dawnych żydowskich mieszkańców, losy żydowskich
rodzin, <i>Ellen Behring</i> , historyk lokalny;
projekt „Stolpersteine” („potykacze“), p. <i>Blomenkamp</i> , polityk komunalny
15.00 bis 15.30	kawa w Muzeum w dawnej Adlerapotheke, w gościnie u pani <i>Schönfelder</i>
15.30	Muzeum: polscy i niemieccy uczestnicy o sobie – tematy pracy, doświadczenia,
zainteresowania, oczekiwania

- 16.30 Księga pamięci żydowskich mieszkańców Eberswalde – projekt przedstawi *Ellen Behring*, historyk lokalny
Projekt i broszura: Obca mała ojczyzna Eberswalde, *Marieta Böttger*, pełnomocnik ds. cudzoziemców, *dr Ingrid Fischer*, b. kierownik muzeum na zakończenie – pytania i dyskusja
- 18.00 Strategia działań przeciw radykalnej prawicy, rasizmowi i antysemityzmowi w lokalnych działaniach w powiecie Barnim w ramach programu federalnego „Różnorodność ma plusy”; stosunek do prawicowych ekstremistów w trakcie lokalnej kampanii wyborczej (w kontekście przyszłych wyborów komunalnych w Brandenburgii 28 września 2008).
Przykłady zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego na rzecz demokracji – Co stanowi o demokratycznym społeczeństwie?
Kai Jahns, koordynator na rzecz tolerancji i przeciw wrogości wobec obcych w mieście Eberswalde i lokalnych akcjach w powiecie Barnim.
Projekty obywatelskie w ramach obrachunku z antysemityzmem, *N.N.*, Fundacja im. Amadeu Antonio
- 19.30 kolacja w pomieszczeniach stowarzyszenia Exil e.V. (przy odpowiedniej pogodzie – grill na dworze)
ew. zwiedzanie wystawy gminy żydowskiej powiatu Barnim w pomieszczeniach stowarzyszenia Exil (użytkowanie baraków dawnego podoboju KZ Ravensbrück przez młodzieżową grupę subkulturową)

okazja do rozmów i nawiązania bliższych kontaktów

niedziela, 18 maja 2008

- 09.00 Osiedle Messingwerk. Dzieje żydowskiego przedsiębiorstwa w latach 1860-1930, ludzie, architektura, znaleziska – ślady żydowskiej historii, *Arno Kuchenbecker*, historyk lokalny
- 11.00 Zwiedzanie wieży ciśnień Messingwerk
- 12.00 (w drodze do Chorina) Hachszara Sandkrug – pozostałości, zaniedbane miejsce i jego historia
- 12.30 Chorin - klasztor, obiad w jednej restauracji, zwiedzanie klasztoru, ważnego dla regionu miejsca w sensie politycznym i kulturalnym

- 14.00 ocena spotkania, ustalenia
- 16.00 odjazd polskich uczestników do Zielonej Góry i Skwierzyny

spotkanie 14/15 czerwca 2008 w Zielonej Górze, Bledzewie i Skwierzynie

Themen: historia miasta – „obca mała ojczyzna” w Eberswalde i Zielonej Górze / Skwierzynie – strategie działań demokratycznych przeciw pravicowym ekstremistom w mieście i regionie

sobota, 14 czerwca Zielona Góra

- 11.00 przyjazd, zakwaterowanie w hotelu, posiłek
- 12.30 – 15.00 spacer po mieście – śladami Żydów w Zielonej Górze (m.in. cmentarz żydowski, miejsce po synagodze, tablica pamiątkowa) *Andrzej Kirmiel*, przewodniczący Lubuskiej Fundacji Judaica
- 15.00 – 19.30 Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
- 15.00 wystawa „Żyd niemalowany”, drzeworyty z motywami żydowskimi
- 15.30 kawa i ciastko, uczestnicy o sobie
- 16.00 Działalność Lubuskiej Fundacji Judaica w zakresie przewycięzania antysemityzmu poprzez propagowanie szeroko rozumianej kultury żydowskiej w społeczności lokalnej – *Andrzej Kirmiel*, pytania i dyskusja
- 17.00 Formy działań zmierzające do przewycięzania stereotypów i uprzedzeń – Czy Polacy są społeczeństwem obywatelskim? – Stosunek do innych – stosunek do niemieckiej historii Zielonej Góry i Województwa Lubuskiego.
- W dyskusji uczestniczą:
Alicja Skowrońska, przewodnicząca gminy żydowskiej w Żarach;
Konrad Stanglewicz, dziennikarz, zastępca redaktora naczelnego Radia Zachód;
dr Andrzej Toczewski, dyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej
- 19.30 kolacja w restauracji Winnica, rozmowy
- 21.00 przyjazd do hotelu

niedziela, 15 czerwca

- 8.30 śniadanie
- 9.00 wyjazd w kierunku Bledzewa i Skwierzyny, po drodze informacja na temat pozostałości żydowskich w województwie lubuskim.
- 10.30 Bledzew, cmentarz żydowski zrekonstruowany przez młodzież – *Tomasz Watros*, nauczyciel historii; stosunek do niemieckiej i żydowskiej przeszłości miasta, motywacje i doświadczenie młodzieży, reakcje w domach rodzinnych, w mieście.
- 11.30 Skwierzyna, spacer po żydowskich śladach w mieście, cmentarz żydowski – *Tomasz Watros*; projekty uczniowskie na rzecz zachowania cmentarza żydowskiego i pamięci o żydowskiej przeszłości; reakcje na projekty.
- 13.00 – 14.00 obiad w restauracji „Dom nad rzeką”
- 14.30 Spotkanie w Liceum Ogólnokształcącym: Sposoby angażowania młodzieży w ratowanie pozostałości po społecznościach żydowskiej i niemieckiej na terenie Skwierzyny i okolic – *Tomasz Watros* i jego uczniowie.
- 15.30 Dyskusja podsumowująca efekty spotkania w Niemczech i w Polsce; ustalenia na przyszłość.
- 17.00 odjazd niemieckich uczestników do Eberswalde

odpowiedzialni: Ewa Czerwiakowski i Ruth Henning (Berlin/Potsdam), Andrzej Kirmiel (Zielona Góra / Grünberg), Tomasz Watros (Skwierzyna / Schwerin a.d. Warthe), Kai Jahns (Eberswalde)

buero@dpg-brandenburg.de